

Motion till riksdagen 2025/26:3833

av Janine Alm Ericson m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2025/26:23 Riksrevisionens rapport om statens insatser mot ekonomiskt våld i nära relationer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om ekonomiskt våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kategorisera ekonomiskt våld som en egen form av mäns våld mot kvinnor i den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat stöd till kvinnor som utsatts för ekonomiskt våld och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Riksrevisionen har riktat skarp kritik mot regeringens arbete mot ekonomiskt våld i nära relationer. Ekonomiskt våld handlar om maktutövning och kontroll, och kan göra det svårt att lämna en relation. Till skillnad från fysiskt eller sexuellt våld som ofta har mer direkta och synliga skador, är ekonomiskt våld ofta en långsammare process som kan vara svårare att upptäcka för omgivningen men leder till allvarliga konsekvenser som långvariga skulder och beroende. Trots Riksrevisionens kritik och tydliga förslag på åtgärder missar regeringen flera centrala insatser för att bekämpa det ekonomiska våldet.

En utredning om ekonomiskt våld behövs

Ekonomiskt våld kan handla om att kontrollera hur den andra personen använder pengar, gömma undan gemensamma pengar eller ta lån i partnerns namn och därmed

skuldsätta partnern. Även det s.k. eftervåldet har tydliga ekonomiska dimensioner. Ofta lämnas personer med skulder som de inte orsakat. Våldsutövaren kan vägra bodelning, vägra betala sin del av gemensamma skulder, tömma gemensamma bankkonton eller ta lån i brottsoffrets namn. Den drabbade kan bli skuldsatt under mycket lång tid, vilket begränsar möjligheterna att komma vidare i livet.

Det breda omfånget gör att det saknas ett samlat perspektiv och grepp om det ekonomiska våldet. Det behövs en ordentlig genomlysning av hur det ekonomiska våldet tar sig uttryck och vilka konkreta åtgärder som krävs för att stoppa det. Trots Riksrevisionens kritik om bristande kunskap på området och bristande uppföljning av behov av lagstiftningsåtgärder har regeringen inte tillsatt någon heltäckande utredning av ekonomiskt våld i nära relationer. De åtgärder som nämns i skrivelsen är begränsade till specifika frågor – exempelvis en utredning av reglerna kring bodelningsprocessen vid separationer – i stället för en bred kartläggning. Miljöpartiet vill se en omfattande utredning om hur ekonomiskt våld tar sig uttryck och vilka konkreta åtgärder som krävs för att stoppa det. Utredningen bör även granska lagrummet för de olika aspekterna av ekonomiskt våld samt komma med förslag på hur det kan bli lättare att bestrida ekonomiskt våld och vilken hjälp som behöver finnas för detta.

De ekonomiska aspekterna av psykiskt våld

Regeringen har föreslagit en särskild straffbestämmelse om psykiskt våld, och ett utkast till lagrådsremiss har remitterats (Ju2025/01157). Förslaget innebär att det blir straffbart att upprepat utsätta en annan person för kränkningar i form av förolämpningar, otillbörliga hot, tvång eller övervakning, om gärningarna sammantagna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla. Brottet ska också kunna ingå som ett led i bl.a. grov kvinnofridskränkning och hedersförtryck.

Detta är ett viktigt steg för att ge våldsutsatta bättre rättsligt skydd och för att synliggöra allvaret i den psykiska dimensionen av våld. I viss mån ingår ekonomiskt våld i det nya förslaget till straffbestämmelse; i promemorian ges flera exempel på ekonomiskt våld som bör kunna falla in under det föreslagna kontrollrekvisitet. Denna utveckling måste dock följas noga för att säkerställa att den nya straffbestämmelsen har en ändamålsenlig utformning. Den utredning om ekonomiskt våld som Miljöpartiet vill tillsätta bör granska lagrummet för att lagföra ekonomiskt våld samt se över behoven av ny lagstiftning där en särskild straffbestämmelse om ekonomiskt våld skulle kunna vara ett alternativ.

Strategin behöver en tydlig kategorisering av ekonomiskt våld

Ekonomiskt våld nämns inte uttryckligen i den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor som antogs 2016. Däremot nämns det i regeringens åtgärdsprogram för 2024–2026 att ekonomiskt våld ska ses som en del av psykiskt våld. Riksrevisionens rekommendation är att regeringen ska inkludera ekonomiskt våld i den nationella strategin mot mäns våld mot kvinnor och tydliggöra vilka myndigheter som bör bidra till arbetet mot ekonomiskt våld, och på vilket sätt.

Miljöpartiet välkomnar Riksrevisionens rekommendation, ett krav vi drivit sedan länge. Vi anser att inkludera ekonomiskt våld i strategin skulle skapa bättre möjligheter

att ge riktade uppdrag till de myndigheter som arbetar med att genomföra strategin och att öka kunskaperna om denna typ av våld hos yrkesverksamma.

Stärkt stöd till våldsutsatta kvinnor

I skrivelsen presenterar regeringen inga nya konkreta initiativ för att stärka stödet till dem som drabbas av ekonomiskt våld. Riksrevisionen påpekar att det samlade skyddet mot ekonomiskt våld och stödet efter att man utsatts i dagsläget är undermåligt.

Ekonomiskt våld leder ofta till att offer får långvariga skulder och hälsoproblem och kan göra det svårare att lämna en våldsam relation. Trots detta fokuserar regeringens åtgärder i skrivelsen främst på interna rutiner, exempelvis att myndigheter ska ha arbetssätt för att ”hjälpa den som har utsatts”, men inga nya resurser eller stödprogram för de drabbade aviserar. Betydligt mer behövs för att stötta våldsutsatta ekonomiskt, t.ex. skuldsanering, ekonomiskt rådgivningsstöd och säkra boendelösningar, så att ingen hindras från att lämna en våldsam partner på grund av ekonomisk utsatthet.

Janine Alm Ericson (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Malte Tängmark Roos (MP)